

Datum

2021-03-05

Adress

Storgatan 20
215 80 Malmö

Diarienummer

GYVF-2021-4

Yttrande

Till

Kommunstyrelsen

Utbildningsdepartementets remiss av betänkandet Samverkande krafter - för stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk (SOU 2020:66)

STK-2020-1691

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutar att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått möjlighet att yttra sig över Utbildningsdepartementets remiss gällande betänkandet *Samverkande krafter – för stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk* (SOU 2020:66).

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ställer sig i huvudsak positiv till utredningens förslag då dessa förväntas leda till en ökad likvärdighet nationellt samt en kvalitetshöjning. Nämnden vill dock poängtera att utredningens förslag i vissa delar inte i tillräcklig omfattning har sin utgångspunkt i den mycket heterogena målgrupp elever som studerar sfi. Elever med kort, eller ingen, studiebakgrund utgör en stor målgrupp som utredningen i sina förslag inte tar tillräcklig hänsyn till, enligt nämnden. Vidare saknar nämnden i utredningen förslag för hur sfi-utbildning ska stärkas och utvecklas för målgruppen som omfattas av kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning. Sfi för vuxna elever med utvecklingsstörning eller förvärvad hjärnskada är ett eftersatt område i styrdokument och i nationella utvecklingsinsatser. Slutligen vill nämnden lyfta vikten av att utredningens förslag även bör gälla för utbildning motsvarande svenska för invandrare som bedrivs av folkhögskolor. Denna utbildningsform behöver omfattas av förslagen för att en nationell likvärdighet och kvalitetsutveckling ska ske.

Yttrande

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (GVN) har fått i remiss att yttra sig över Utbildningsdepartementets remiss gällande betänkandet *Samverkande krafter – för stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk* (SOU 2020:66).

Utredningens förslag och bedömningar samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens reflektioner

Yttrandet innehåller endast de avsnitt som berör GVN:s ansvarsområden och där nämnden har synpunkter eller kommentarer. Sammantaget ser gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden i huvudsak positivt på syftet med de framlagda förslagen. Nedan följer nämndens kommentarer och synpunkter utifrån respektive avsnitt.

5.9 Utredningens förslag

Utredningens förslag: De förändringar som behöver göras beträffande styrning och ansvarsfördelning ska göras med utgångspunkt i dagens system och regelverk. Skolinspektionen och Skolverket ska få stärkta uppdrag på området. Skolinspektionen ska inte längre i huvudsak inrikta sin löpande tillsyn av vuxenutbildning på huvudmannanivå, utan även på verksamhetsnivå. Skolinspektionen ska få stärkt uppdrag att granska det systematiska kvalitetsarbetet inom den kommunala vuxenutbildningen. Skolverket ska ges i uppdrag att, tillsammans med Upphandlingsmyndigheten, ta fram stödmaterial för offentlig upphandling på vuxenutbildningens område. Skolverket ska även ges i uppdrag att ta fram allmänna råd för systematiskt kvalitetsarbete med fokus på kommunal vuxenutbildning.

GVN:s synpunkter:

Nämnden ser positivt på förslaget och välkomnar stärkta uppdrag för Skolverket och Skolinspektionen inom området vuxenutbildning. Skolmyndigheterna bör ges ett större fokus på komvux både i form av tillsyn men också stöd och utvecklingsinsatser för huvudmän, anordnare och skolpersonal. Nämnden vill dock lyfta behovet av ökade resurser för skolmyndigheterna vad gäller bland annat kompetens inom vuxenutbildningen för att kunna möta utredningens förslag på exempelvis tillsyn på verksamhetsnivå. Skolinspektionen anger i sin årsanalys (2018) att vuxenutbildningen är den skolform där flest tillsynsbrister återfinns på huvudmannanivå, vilket styrker behovet av en ökad kompetens och resurstillskott kring vuxenutbildningen hos såväl Skolverket som Skolinspektionen.

Nämnden anser att förslaget kan bidra till ökad likvärdighet och tydlighet kring det systematiska kvalitetsarbetet och en ökad likvärdighet i och med Skolinspektionens uppdrag om löpande tillsyn på både huvudmannanivå och verksamhetsnivå.

Nämnden ser vidare ett behov av stöd till kommuner vid såväl framtagande av förfrågningsunderlag och avtal som vid avtalstvister i upphandlingar inom vuxenutbildningen. Nämnden vill dock poängtera att det är viktigt att behandla upphandlingskompetens som en separat juridisk kompetens som inte nödvändigtvis finns inom skolväsendet och Skolverket. Juridiskt stöd, i form av expertis inom avtalsrätt och lagen om offentlig upphandling, är en kritisk faktor i upphandlingsförfarandet av kommunal vuxenutbildning på entreprenad. Det finns i dagsläget redan så kallade upphandlingsstöd i form av skrifter att tillgå som dock enligt nämnden inte är tillräckliga. Nämnden vill lyfta att det stöd som kommuner saknar i upphandlingsfrågor är konkreta avtalsformuleringar och en upplysningstjänst med juridisk expertis inom lagen om offentlig upphandling. Nämnden ställer sig frågande till om denna kompe-

tens ryms inom Skolverkets befintliga uppdrag eller om myndigheten behöver rekrytera specialister inom området, om utredningens förslag om upphandlingsstöd träder i kraft.

5.11.1 Förändringar i Statistiska centralbyråns nationella räkenskapssammandrag

Utredningens förslag: Statistiska centralbyrån ska ändra instruktionerna till uppgiftsinsamlingen för räkenskapssammandraget med uppgifter som är aktuella och relevanta för kommunal vuxenutbildning. Statistiska centralbyrån ska göra en översyn av vilka kostnadsuppgifter som är relevanta och nödvändiga att samla in för vuxenutbildningen för ökad korrekthet och tillförlitlighet. Verksamheten i svenska för invandrare, sfi ska inkluderas i denna översyn och redovisas på samma sätt som övriga delar i komvux och inte som en klumpsumma. Lämpligen görs en sådan översyn tillsammans med Skolverket och Sveriges kommuner och regioner.

GVN:s synpunkter:

Nämnden ställer sig positiv till förslaget då bland annat administration i kommunal vuxenutbildning är omfattande.

5.11.2 Förändringar i Skolverkets insamling och redovisning av statistik

Utredningens förslag: Skolverket ska i den officiella statistiken om kursdeltagare och studieresultat redovisa uppgifter om kön och utrikes född per kurs på grundläggande och gymnasial nivå på samma sätt som i statistiken för sfi. Detta för att synliggöra resultat och övergångar från sfi till grundläggande och gymnasial nivå i komvux för män, kvinnor, inrikes och utrikes födda även på kommunnivå.

GVN:s synpunkter:

Nämnden ställer sig positiv till förslaget och menar att det är bra att synliggöra övergångar, d.v.s. hur många elever och baserat på kön, som går vidare till olika verksamhetsformer.

5.11.3 Skolenheter för anordnare inom entreprenad

Utredningens bedömning: Det bör göras en juridisk utredning för att klargöra vilka uppgifter som är möjliga för Skolverket att samla in och redovisa i den nationella statistiken när det gäller externa anordnare av utbildning inom entreprenaden i komvux. Skolverket bör i sin insamling av organisationsnummer för externa anordnare kunna koppla anordnarnas lokala adresser till det aktuella organisationsnumret och därigenom samla in relevanta uppgifter från dessa verksamheter och redovisa dem i den nationella statistiken.

GVN:s synpunkter:

Nämnden delar utredningens bedömning som bidrar till ökad insyn och vill samtidigt lyfta att betygsrätten borde vara föremål för översyn.

5.11.4 Pedagogisk personal i sfi och komvux

Utredningens förslag: Skolverket ska säkerställa att personalstatistik om sfi och övrig komvux alltid ingår den samlade information om pedagogisk personal som sammanställs och pu-

bliceras exempelvis i form av PM. Studie- och yrkesvägledartjänster och andelen med högskoleexamen i komvux ska även redovisas i insamlingen på kommunnivå. Skolverket ska utreda hur behovet av sfi-lärare bättre kan analyseras och prognosticeras.

GVN:s synpunkter:

Nämnden ställer sig positiv till förslaget som helhet men vill gärna se personalstatistik kodat för vad som är en lärare inom sfi.

5.11.5 Likvärdig betygsättning i sfi

Utredningens förslag: Skolverket ges uppdraget att analysera likvärdig betygsättning i sfi genom att följa upp hur resultat på nationella prov i sfi korrelerar med elevens slutliga betyg i aktuell kurs men också hur de nationella proven genomförs på ett rättssäkert sätt.

GVN:s synpunkter:

Nämnden ser positivt på förslaget ur ett nationellt perspektiv för ökad likvärdighet. Nämnden ser dock ingen större vinst med korrelation på individnivå när det ska finnas endast två betyg. Vidare anser nämnden att det är positivt att mer likvärdigt kunna jämföra elever som läser både hos extern anordnare som elever på folkhögskolor. Nämnden välkomnar intentionen i att öka rättssäkerheten kring genomförandet av nationella prov.

5.11.6 Avbrott i sfi

Utredningens förslag: Skolverket ska även fortsättningsvis följa upp elevers avbrott i den årliga statistikredovisningen på nationell nivå. Skolverket ska kartlägga vilka stödinsatser huvudmännen behöver för att förbättra sin avbrottshantering som en del i det systematiska kvalitetsarbetet.

GVN:s synpunkter:

Nämnden ser i stort positivt på förslaget, men ser samtidigt risker i form av att det riskerar att bli resurskrävande för kommunerna när det gäller att koda och analysera. Nämnden ser behov av förtydligande kring vad som menas med avbrott och vad stödmaterial egentligen ska ge huvudmännen stöd i. Frågor som nämnden anser bör lyftas är exempelvis om huruvida avbrotten ska ingå i det systematiska kvalitetsarbetet vilket då innebär att huvudmännen måste veta vad avbrotten beror på, samt analysera insatserna för att förhindra avbrotten vilket riskerar bli ett stort ansvar och omfattande arbete.

5.11.7 Distansundervisning i sfi

Utredningens förslag: Skolverket ska ta fram särskilda kurskoder för sfi-utbildning som bedrivs enligt den reglering av distansstudier som utredningen föreslår.

GVN:s synpunkter:

Nämnden ser positivt på förslaget som är en logisk följd av tidigare förslag. Nämnden ser det som positivt då förslaget innebär att man kan följa nationellt hur det gått för eleverna som läst på distans kontra närlärande.

6.3 Förslag om KSA

Utredningens förslag: Ett kommunalt språkansvar, KSA ska införas och regleras i skollagen. Inom ramen för KSA skärps kraven på varje kommun att aktivt verka för att nå dem i kommunen som har rätt till utbildningen och att motivera dem att delta i utbildningen. Hemkommunen ska erbjuda lämpliga individuella insatser och även i övrigt aktivt verka för att de vuxna som omfattas av språkansvaret och har behov av att fullfölja utbildningen, ska fullfölja utbildningen i enlighet med den individuella studieplan som ska upprättas. Kommunens ska dokumentera sina insatser på lämpligt sätt.

6.3.1 En KSA-funktion ska inrättas

Utredningens förslag: En KSA-funktion ska inrättas i kommunen för att samordna arbetet med att erbjuda lämpliga insatser som syftar till att aktivt nå och motivera den enskilde att påbörja eller återuppta utbildningen i sfi om denne ännu inte nått kunskapsmålen i sfi kurs D. KSA-funktionen samordnar olika delar av vuxenutbildning, arbetsmarknadsinsatser och socialtjänst. Även samverkan med Arbetsförmedling och arbetsgivare omfattas. KSA-funktionen ansvarar för genomförande och uppföljning av den handlingsplan som hemkommunen ska upprätta för KSA-arbetet. I KSA-funktionen ingår att tillsammans med den kommunala vuxenutbildningen systematiskt följa upp elever från att de skrivs in i sfi för första gången i förhållande till tidsgränsen 4 år. Skolverket ges bemyndigandet att utfärda föreskrifter om funktionen.

6.3.2 Det ska finnas en handlingsplan för KSA-arbetet

Utredningens förslag: Hemkommunen ska upprätta en handlingsplan för KSA-arbetet som omfattar en beskrivning av uppsökande verksamhet, uppföljning av elever inom KSA-funktionens uppdrag, samverkan med andra aktörer, ansvarsfördelning, ändamålsenliga rutiner samt uppföljning och utvärdering. Skolverket ges bemyndigandet att utfärda föreskrifter om handlingsplanen.

GVN:s synpunkter gällande 6.3, 6.3.1 och 6.3.2:

Nämnden ställer sig positiv till förslagen, men vill poängtera att KSA-funktionen behöver tydligt mandat och ansvar. Vidare är det av stor vikt med tydlig reglering i författningarna samt stödmaterial från skolmyndigheterna. Nämnden ser det som viktigt att sfi är utgångspunkten, med betoning på sfi som utbildning och skola och man utifrån det samverkar med andra instanser. Nämnden vill även lyfta vikten av att KSA-funktionen behöver utgå ifrån och organiseras inom vuxenutbildningen. Nämnden anser också att det bör tas fram tydliga riktlinjer för vad handlingsplanen ska innehålla. Slutligen vill nämnden poängtera att det ligger ett stort ansvar hos Skolverket att ta fram stödmaterial och föreskrifter i god tid för att stödja i genomförandet.

6.4 Rätten att studera sfi i annan kommun

Utredningens förslag: En elev har rätt att bli mottagen i utbildning i svenska som invandrare som anordnas av en annan kommun än den som annars ska svara för elevens utbildning, om

eleven med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få delta i utbildning i den kommunen. Med stöd av att eleven på grund av sina personliga förhållanden har särskilda skäl, har den mottagande kommunen rätt till ersättning för sina kostnader för elevens utbildning från elevens hemkommun.

GVN:s synpunkter:

Nämnden ser positivt på förslaget och hur detta innebär ett mer utvecklat samarbete mellan kommunerna kring eleven.

6.5 Tidsbegränsad rätt till sfi

Utredningens förslag: Rätten till utbildning i svenska för invandrare gäller fyra år från det datum eleven för första gången tagits emot till utbildning i svenska för invandrare. Föreligger särskilda skäl med hänsyn till elevens personliga förhållanden ska huvudmannen besluta att förlänga utbildningen upp till ett år i taget. Rätten till utbildning innebär ingen inskränkning i huvudmannens möjlighet att besluta att utbildningen ska upphöra. Den individuella studieplanen ska innehålla uppgifter om den enskildes utbildningsmål, planerad omfattning av studierna samt avseende utbildning i svenska för invandrare det datum då eleven första gången tagits emot till utbildningen. När en elev i utbildning i svenska för invandrare byter till skolenhet med annan huvudman ska den skolenhet som eleven lämnar till den mottagande skolenheten överlämna den individuella studieplan som ska upprättas.

GVN:s synpunkter:

Nämnden ser fördelar med förslaget med vill även lyfta utmaningar med dess utformning. En tidsbegränsning skapar fler incitament för de studerande att slutföra utbildningen. Allt för många nyanlända går igenom delar av sfi-utbildningen utan att förvärva tillräckliga språkkunskaper för deltagande i samhälls- och arbetslivet. Över hälften av eleverna som avbryter sfi i förtid har mer än tio års utbildningsbakgrund. En förklaring till avhoppet kan vara att sfi inte upplevs som tillräckligt relevant för att slutföras.

En annan förklaring kan ligga i svårigheter att kombinera sfi med arbete eller den specifika livssituationen. Nämnden ser det som problematiskt att inte avbrott, såsom arbete och föräldraledighet, ses som "avräkningsbara" från de fyra åren. Detta kan missgynna gruppen kvinnor och särskilt gruppen kvinnor med låg utbildningsbakgrund. Stödresurser behöver komma in tidigare och i större omfattning och mer undervisningstid kan behövas utöver de 15 timmarna, vilket innebär en ökad kostnad. Vad som utgör särskilda skäl för förlängning behöver även tydliggöras för att säkra en likvärdighet.

Obligatorisk kartläggning för bedömning av elevens kunskaper

Utredningens förslag: Alla nyanlända elever som tas emot i sfi ska få sina kunskaper bedömda. Detta ska ske genom en obligatorisk kartläggning med fokus på litteracitet. Kartläggningen ska genomföras på elevens modersmål eller starkaste språk, dokumenteras och lämnas till den lärare som ska ansvara för elevens inledande kurs i sfi.

GVN:s synpunkter:

Nämnden ser svårigheter med förslaget bland annat då det riskerar att bli kostsamt och krävande med kartläggning redan innan elever påbörjat utbildningen. Nämnden ser även stora utmaningar i den del av förslaget som innebär att alla elever ska få kartläggning på sitt modersmål eller starkaste språk.

Individuell progressionsplanering

Utredningens förslag: Den individuella studieplanen ska för elever i sfi innehålla en individuell progressionsplanering, IPP. Skolverket får meddela föreskrifter om utformningen av och innehållet i den individuella studieplanen.

Utredningens bedömning: Den individuella studieplanen bör även för elever i kombinationsutbildningar med svenska som andraspråk på grundläggande nivå innehålla en individuell progressionsplanering, IPP.

GVN:s synpunkter:

Nämnden ser positivt på förslaget och håller med om utredningens bedömning. Nämnden anser att detta kan vara ett sätt att standardisera och tydliggöra förväntningar och progression som kan höja kvaliteten. Nämnden ser vidare att en IPP kan vara hjälpsamt eftersom sfi saknar centralt innehåll, dock ser nämnden en viss risk i ökade administrativa uppgifter.

Utredningens förslag: När en elev i utbildning i svenska för invandrare påbörjar utbildning hos ny huvudman ska den individuella studieplanen överlämnas till den mottagande skolenheten.

GVN:s synpunkter:

Nämnden ser positivt på förslaget, men vill lyfta en problematik vad gäller system kopplat till individuella studieplaner och att ett systemstöd i form av exempelvis bank-ID eller motsvarande LADOK skulle underlätta arbetet med individuella studieplaner.

Utredningens förslag: Skolverkets uppdrag att genomföra fortbildningsinsatser för att förbättra kvaliteten inom studie- och yrkesvägledningen bör förlängas och utökas för att möta de stora behov som finns i kommunal vuxenutbildning.

GVN:s synpunkter:

Nämnden ställer sig positiv till förslaget om att Skolverkets uppdrag att stödja studie- och yrkesvägledningen fortsätter och utökas.

8.1 Förslag om fastställd kurstid och verksamhetspoäng i sfi

Utredningens förslag: Ett system med fastställda kurstider för respektive kurs och per studieväg ska införas i sfi. Kurstiderna anges i form av verksamhetspoäng enligt samma system som för övriga komvux, dvs. 20 vp/vecka motsvarar heltid och 800 vp utgör måttet för en helårsplats. Antalet verksamhetspoäng (vp) per kurs utgår från att regleringen av den garanterade undervisningstiden om 15 timmar per vecka kvarstår och fortsatt är en del av systemet. 1 undervisningstimme motsvarar 1 vp. Skolverket föreslås inkludera införandet av verksam-

hetspoäng i sitt arbete med att revidera kursplanen för sfi med anledning av den nya betygs-
skalan och i föreskriften om kursplan för sfi fastställa antalet verksamhetspoäng per kurs.

GVN:s synpunkter:

Nämnden avstyrker förslaget. Dock ser nämnden positivt på utredningens intention att definiera omfattningen av studier i sfi. En tydlig definition av omfattningen skulle underlätta vid samordning av sfi med övriga insatser för individen (i exempelvis Arbetsförmedlingens regi). En tydlig definition, anser nämnden, skulle även möjliggöra en bättre planering och dialog mellan sfi-anordnare, elev, hemkommun och anordnare av exempelvis arbetsmarknadsinsats.

Nämnden avstyrker förslaget med motiveringen att den definition av omfattning av sfi-studier som utredningen föreslår är beräknad på klocktimmar vilket är missvisande. Det flexibla och individanpassade upplägg som finns inom sfi innebär exempelvis att det finns elever som studerar på kvällstid mindre än 15 timmar, medan det finns elever som studerar 25 timmar i veckan i snabb studietakt. Utredningens förslag skulle, enligt nämnden, i praktiken i dessa fall innebära att det skulle finnas elever som studerar långt mer än, respektive mindre än, heltid om studierna definieras i klocktimmar snarare än verksamhetspoäng.

En definition av omfattning av studier anser nämnden är ett välkommet förslag, men då bör definitionen anges i verksamhetspoäng liknande övriga verksamhetsformer inom komvux.

Nämnden ser att en definition av omfattningen av sfi i verksamhetspoäng, snarare än utredningens förslag som definieras i klocktimmar, skulle underlätta studieplanering för elever som studerar sfi i kombination med andra verksamhetsformer inom komvux där omfattningen av studierna definieras i verksamhets- eller gymnasiepoäng.

9.7 Utredningens förslag om distansundervisning

Utredningens förslag: Distansundervisning får användas under utbildning i svenska för invandrare inom kommunal vuxenutbildning efter önskemål från elev, om eleven av personliga skäl avseende avstånd till skola, arbete eller hälsa har behov av sådan undervisning samt huvudmannen anser eleven har förutsättningar att tillgodogöra sig sådan undervisning.

GVN:s synpunkter:

Nämnden ställer sig positiv till förslaget om att närundervisning är huvudspåret, då det är där den bästa språkutvecklingen sker, och att reglering kommer till gällande distansundervisning. Nämnden ser att då det finns många olika skäl som elever anger för att läsa på distans kan gränsdragning vara svårt och ser därför behov av riktlinjer för bedömningar och beslut för att på rektorsnivå fatta välgrundade beslut.

Distansundervisning i komvux på grundläggande och gymnasial nivå

Utredningens förslag: Förslaget om regelbunden direktkontakt med lärare ska omfatta även komvux på grundläggande och gymnasial nivå.

GVN:s synpunkter:

Nämnden ställer sig positiv till förslaget.

Utredningens förslag: Skolinspektionen föreslås att få i särskilt uppdrag att göra en kvalitetsgranskning av distansutbildning i sfi.

GVN:s synpunkter:

Nämnden ställer sig positiv till förslaget och vill samtidigt lyfta att distansutbildning i sfi på folkhögskolor bör ingå i uppdraget om kvalitetsgranskning.

Validering av kvinnors kompetenser

Utredningens bedömning: Valideringen av kompetens inom kvinnodominerade yrken behöver utvecklas så att kompetens förvärvad både inom yrket och i andra mer informella sammanhang. Det kan ske i Arbetsförmedlingens regi men även i anslutning till yrkesutbildning inom komvux. Detta gagnar såväl inrikes som utrikes födda kvinnor.

GVN:s synpunkter:

Nämnden delar utredningens bedömning.

Meningsfulla och framåtsyftande aktiviteter för kortutbildade utanför reguljär arbetsmarknad och reguljär utbildning

Utredningens förslag: Länsstyrelserna ges i uppdrag att följa upp befintliga verksamheter och projekt på regional och kommunal nivå som riktar sig till kortutbildade kvinnor och män och tillgodoser deras behov av meningsfulla och framåtsyftande aktiviteter utanför reguljär utbildning och arbetsmarknad. Uppföljningen görs med syfte att identifiera verksamheter som håller en sådan kvalitet att de är värda att sprida kunskapen om och möjliga att permanenta.

GVN:s synpunkter:

Nämnden ställer sig positiv till förslaget och vill samtidigt betona vikten av att Arbetsförmedlingen blir en given part i detta.

En individualiserad etableringstid för nyanlända

Utredningens bedömning: Arbetsförmedlingen eller den myndighet som regeringen bedömer är bäst lämpad, bör utreda hur etableringstiden skulle kunna individualiseras för att bättre anpassas efter individers olika behov, inte minst kortutbildade kvinnor. Även studieekonomiska förutsättningar i anslutning till etableringstiden bör ses över.

GVN:s synpunkter:

Nämnden delar utredningens bedömning.

Individens väg från nyanländ till etablerad

Utredningens förslag: Arbetsförmedlingen, Skolverket och Sveriges kommuner och regioner ska följa upp de insatser av olika slag som de utrikes födda kvinnorna och männen i mål-

gruppen tar del av ur ett individperspektiv; Arbetsförmedlingens etableringsinsatser, utbildning inom kommunal vuxenutbildning och andra aktiviteter på vägen mot etablering i samhälls- och arbetsliv. Syftet med en sådan uppföljning är att berörda parter ska få ökad kunskap om målgruppens upplevelser och därigenom kunna utveckla och anpassa verksamheten.

GVN:s synpunkter:

Nämnden ställer sig positiv till förslaget.

11.4.2 Högskolepoänggivande kurser ska utvecklas

Utredningens förslag: Skolverket ska ge lämpliga lärosäten i uppdrag att utforma och erbjuda högskolepoänggivande kurser för ökad kvalitet i undervisning av elever med svenska som andraspråk inom komvux. Kurserna som i huvudsak ska utgå från prioriterade utvecklingsområden ska vara avsedda för verksamma huvudmän och rektorer respektive lärare och behandla:

- systematisk verksamhetsutveckling inom sfi och övriga komvux
- kurser för behörighet för sfi-undervisning
- språk- och kunskapsutvecklande arbete
- språk- och yrkeskunskapsutvecklande arbete
- kartläggning och bedömning för undervisning i sfi.

Statlig ersättning till kommunen ska utgå för deltagande i kurserna. Ändamålsenlig ersättning ska utgå inom ramen för aktuella former/möjligheter.

GVN:s synpunkter:

Nämnden ställer sig positiv till förslaget om att högskolepoänggivande kurser ska utvecklas.

11.4.3 Material för bedömning och undervisning tas fram: Bygga svenska vux

Utredningens förslag: Ett lämpligt lärosäte får i uppdrag att utforma ett material för en mer likvärdig och kvalificerad undervisning baserad i en bedömning av progression. Materialets utformning ska relateras till det befintliga materialet Bygga svenska och ska vara avsett för sfi och svenska som andraspråk på grundläggande nivå samt sfi i kombination med ämnes- och yrkeskurser. Det ska stödja och synliggöra elevens språkliga progression inom sådana utbildningar för såväl lärare som elever. Materialet ska bidra till att skapa samsyn kring olika steg i andraspråkutvecklingen och kring vilken stöttning och undervisning som är relevant i olika faser av elevens språkutveckling.

GVN:s synpunkter:

Nämnden ställer sig positiv till förslaget om att det tas fram material för likvärdig och kvalificerad undervisning baserad i en bedömning av progression.

11.4.4 Generella och riktade insatser ska utvecklas

Utredningens förslag: Utredningen instämmer i komvuxutredningens förslag om att Skolverket ska utforma ett nationellt skolutvecklingsprogram med ett innehåll som syftar till ökad kvalitet i undervisning av elever med svenska som andraspråk inom komvux.

GVN:s synpunkter:

Nämnden ställer sig positiv till förslaget.

Utredningens förslag: Skolverket ska genomföra särskilda riktade insatser med fokus på undervisning av elever med svenska som andraspråk inom komvux, särskilt sfi och sfi i kombination med annan utbildning inom komvux. Insatserna ska fokusera prioriterade utvecklingsområden och samordnas på regional nivå. I finansieringen ska rymmas funktionen regionala samordnare som anställs under insatsperioden och därutöver ett år. De regioner som åsyftas är de redan upparbetade regionala konstellationer som har ett kontinuerligt samarbete kring kommunal vuxenutbildning.

GVN:s synpunkter:

Nämnden ställer sig positiv till förslaget och vill betona vikten av att detta görs skyndsamt.

11.6.3 Plan för höjda behörighetskrav för sfi och svenska som andraspråk på grundläggande nivå

Utredningens förslag: Regeringen ska ge lämpliga aktörer i uppdrag att tillsammans utforma en plan för hur högre behörighetskrav ska införas för behörighet i sfi och svenska som andraspråk på grundläggande nivå i komvux. I uppdraget ingår att planera för hur validering av reell kompetens ska genomföras för att behörighet och legitimation ska kunna ges samt hur övergångsbestämmelser ska utformas.

GVN:s synpunkter:

Nämnden ställer sig positiv till förslaget då det även kan medföra en ökad statusen för yrket. Nämnden vill lyfta att sfi-läraryppdraget är ett komplicerat uppdrag som kräver mycket kunskap för att en undervisning ska kunna hålla hög kvalitet och därför är det bra om förslaget genomförs.

11.6.4 Profilerings av ämnesstudierna i svenska som andraspråk inom ämneslärarutbildningen

Utredningens förslag: Lämpliga lärosäten ska tilldelas medel för utformande av profilering av kurser i svenska som andraspråk mot vuxnas lärande av och på svenska som andraspråk inom komvux. Profileringen kan omfatta 1–90 högskolepoäng. Vid profilering inom lärarutbildningen ska VFU göras inom komvux. UKÄ bör följa och utvärdera genomförandet av profileringarna.

GVN:s synpunkter:

Nämnden ställer sig positiv till förslaget.

11.8.1 En övergripande ambitionshöjning behövs

Utredningens bedömning: Skolverket bör i utökad omfattning sammanställa och sprida forskning rörande undervisning av elever som lär svenska som andraspråk och använder sitt andraspråk för att lära ämnen och yrke inom komvux.

GVN:s synpunkter:

Nämnden delar utredningens bedömning.

11.8.2 Vetenskapsrådet ska utlysa medel till en forskarskola

Utredningens förslag: Vetenskapsrådet ska tilldelas medel för utlysning av en nationell forskarskola mot doktorexamen. Forskarskolan ska ha ett praktiktäna och ämnesdidaktiskt fokus rörande vuxnas lärande av och på svenska som andraspråk inom komvux. Vid utformandet av forskarskolan ska tas hänsyn till de förutsättningar som råder för verksamma inom komvux.

GVN:s synpunkter:

Nämnden ställer sig positiv till förslaget.

11.8.3 Skolforskningsinstitutet ska göra särskilda utlysningar för forskning om vuxnas lärande

Utredningens förslag: I regleringsbrevet till Skolforskningsinstitutet ska framgå att av det årliga anslaget för finansieringsbidrag till praktiktäna skolforskning ska minst 6 miljoner per år avsättas för praktiktäna och didaktiskt inriktade forskningsprojekt rörande vuxnas lärande av och på andraspråket svenska inom komvux.

GVN:s synpunkter:

Nämnden ställer sig positiv till förslaget.

13 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Förslag: Ändringarna i skollagen och förordningen om vuxenutbildning ska träda i kraft den 1 januari 2022 och tillämpas på utbildning som bedrivs efter den 1 juli 2022. Förslagen om rätt att fullfölja utbildning i sfi under 4 år, kommuners skyldighet att erbjuda riktade individuella insatser, kartläggning samt skyldigheten att överföra den individuella studieplanen till ny huvudman ska tillämpas på dem som första gången tas emot i sfi efter den 1 juli 2022. Ändringen i förordningen med instruktion för Statens skolinspektion ska träda ikraft den 1 januari 2022.

GVN:s synpunkter:

Nämnden anser att tid för ikraftträdande till stor del är beroende av Skolverkets förmåga till kompetensutvecklingsinsatser och tillgång till stödmaterial. Nämnden vill särskilt lyfta att det är viktigt när det gäller övergångsbestämmelser, kraven på avbrottsantering, individuell studieplan och KSA.

Ordförande

Juan-Tadeo Espitia (S)

Förvaltningsdirektör

Lars Rehnberg